

Posudek vedoucího na práci Jakuba Röslera *Globální krajně pravicový terorismus: Atomwaffen Division*

Práce diskutuje proměnu krajně pravicového terorismu v posledních dekadách na dvou rovinách: skrze prezentaci teoretických pokusů o uchopení tohoto problému v současné odborné literatuře a skrze případovou studii patrně nejvýznamnější krajně pravicové teroristické skupiny Atomwaffen Division. Jeho analýza zajímavým způsobem potvrzuje transformaci krajně pravicového násilí směrem k osvojení konceptu „lone wolf“, osamělého bojovníka bez vazby k formálním organizacím a radikalizovaného převážně on-line. Ukazuje totiž, že ač Atomwaffen Division byla nejvýznamnější krajně pravicovou teroristickou organizací, její „bojová“ bilance je ve srovnání s výsledky osamělých vlků jako Breivik, Bowers a další je v podstatě zanedbatelná, až tragikomická (vraždy pěti lidí jsou sice velkou lidskou tragédií, přinejmenším u čtyř z nich nicméně nelze mluvit o terorismu, ale spíše o násilí v reakci na neshody, ve dvou případech dokonce na neshody v rámci organizace). V dialogu s Rappoportem (autorem konceptu „vln terorismu“) a jeho kritiky tak Rösler přispívá k argumentu, že krajně pravicový terorismus tvoří skutečně „pátou vlnu“ teroristického násilí, se specifickým zaměřením, ideologií a charakteristickým *modus operandi*.

Už z tohoto shrnutí myslím plyne, že práce má značné přednosti, které pokládám za jednoznačně převyšující její problematické momenty. Pokud mám tyto přednosti schematicky shrnout, zdůraznil bych zejména:

Zvládnutí značného rozsahu odborné literatury a schopnost vlastního přínosu. Autor se zorientoval v odborné literatuře ke svému tématu a dokázal na základě analýzy svého případu (který dobře situoval do dějin krajní pravice a dějin terorismu) zaujmout dobře vyargumentované stanovisko ke klíčové debatě o „páté vlně“ krajně pravicového terorismu.

Prezentace pozoruhodných poznatků v teoretické i empirické části. Autor ukazuje celou řadu pozoruhodných faktů, která rozbíjejí některá klišé o krajně pravicovém terorismu. Ukazuje např. pozoruhodný proces toho, jak si krajně pravicoví teroristé osvojili nálepku „osamělý vlk“ a proměnili to, co mělo být kritickou analýzou, v návod k použití. Pozoruhodné jsou také vhledy, které autor přebírá od žurnalisty Lamureuxe a týkají útoku na slovenský klub Tepláreň: manifest, pokládaný za vhléd do „vnitřního světa“ pachatele útoku a konečný argument v debatách o charakteru útoku, patrně podobně jako v jiných případech nepsal on, byl mu spíše dodán z mezinárodního krajně pravicového on-line prostředí.

Jazyk a styl. Autor prezentuje své poznatky v zásadě zvládnutým odborným jazykem, s přehlednými formulacemi, text také dobře strukturuje.

Problematické momenty jsou spíše pro diskusi, v prvním případě nejde o problém specificky Röslerovy práce, ale většiny výzkumu věnovaného krajní pravici, ve druhém případě pak zas o úvahu nad autorovou zcela legitimní volbou případu:

Lze krajní pravici vysvětlit dominantně z její vnitřní dynamiky? Práce je podobná jako většina literatury o krajní pravici, která je do značné míry autoreferenční: věnuje se především jiným textům o krajní pravici. V případě bakalářské práce to bylo patrně nutné, nicméně lze si klást otázku, zda skutečně nejlépe porozumíme krajní pravici pohledem zaměřeným převážně na ni. Nepodléhá stejným procesům jako společnost jako celek, například proměně spojené s nástupem on-line médií? Myslím, že práce velmi plasticky ukazuje, že pro porozumění současné krajní pravici i současnému

krajně pravicovému terorismu může snad i lépe posloužit literatura o proměně médií a sociálních hnutí obecně.

Volba případu. Autor si vybral jako své téma Atomwaffen Division, již označuje za ty, kdo „udává(jí) trendy“ v krajně pravicovém teroristickém prostředí. Autorova analýza nicméně ukazuje, že jde o organizaci spíše neschopnou, většina vražd, které její stoupenci spáchali, působí spíš jako omyl a tragédie nebo osobní vyřizování účtů, než jako terorismus. Zároveň jde o organizaci, která stále působí a v jejím poznání máme vzhledem k jejímu konspiračnímu charakteru i značné mezery. Je otázka, zda by autor nezískal více poznatků, kdyby si vybral pro svou analýzu některý případ již spáchaného a vyšetřeného případu teroristického útoku „osamělého vlka“. Nicméně, je třeba říci, že autor dokázal svůj případ, jakkoli možná méně vypovídající, pro poznání tématu dostatečně vytěžit.

Celkově lze práci hodnotit nejen jako úspěšnou z hlediska cílů, které si stanovila, ale také jako přinášející inspirativní vstupy do debaty o současné krajní pravici. Navrhuji tedy hodnotit ji známkou **výborně**.

Praha, 30. 8. 2023

Ondřej Slačálek